

СПОРОТ ЗА ИМЕТО

ГРЦИЈА И МАКЕДОНИЈА

Cedant Arma Togae

**СПОРОТ ЗА ИМЕТО
МЕЃУ ГРЦИЈА И МАКЕДОНИЈА**

СТУДЕНТСКИ ПРОЕКТ

Редактори
Светомир Шкарик
Димитар Апасиев
Владимир Патчев

ЈП Службен весник на РМ

Скопје
2008

Издавач
ЈП Службен весник на Република Македонија - Скопје
www.slvesnik.com.mk / contact@slvesnik.com.mk

За издавачот
Тони Трајанов - директор

Раководители на Проектот
проф. д-р **Светомир Шкарик**
проф. д-р **Татјана Петрушевска**

Редактори
Светомир Шкарик
Димитар Апасиев
Владимир Патчев

Лектор
Ружа Димишкова

Печат
Печатница „ЕВРОПА 92“, Кочани

Тираж
1 000 примероци

Студентскиот проект „Спорот за името меѓу Грција и Македонија“ е одобрен од Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје со Одлука бр. 02 – 300/6 од 5 мај 2008 година.

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски“, Скопје

323.1(=163.3):327(495)“1990/2008”(093.2)
327(497.7:495)“1990/2008”(093.2)
327(495:497.7)“1990/2008”(093.2)

СПОРОТ за името меѓу Грција и Македонија : студентски проект /
редактори Светомир Шкарик, Димитар Апасиев, Владимир Патчев. - Скопје
: Службен весник на Република Македонија, 2008. - 642 стр. ; 24 см

Публикацијата е во рамките на: Студентскиот проект “Спорот за името
меѓу Грција и Македонија” / раководители на проектот Светомир Шкарик,
Татјана Петрушевска. - Фусноти кон текстот. - Регистар

ISBN 978-9989-617-78-2

1. Шкарик, Светомир [уредник] 2. Апасиев, Димитар [уредник] 3.
Патчев, Владимир [уредник]

а) Македонско прашање - Грција - Надворешна политика - 1990 - 2008
- Документи б) Македонија - Надворешна политика - Грција - 1990 -
2008 - Документи в) Грција - Надворешна политика - Македонија - 1990
- 2008 - Документи

COBISS.MK-ID 72425738

*Треба да се продолжи да се гради просперитетна држава,
да се работи на реформите – првенствено
заради македонското општество,
а не заради НАТО.*

*Павле Филипов Воскопулос,
април 2008*

СОДРЖИНА

ПРЕДГОВОР	IX
УЧЕСНИЦИ	XIII
КРАТЕНКИ	XXIII

ВОВЕД ПРИВЛЕЧНОСТА НА МАКЕДОНИЈА ЗА СТУДЕНТСКИОТ ДУХ

МАКЕДОНИЈА	2
------------------	---

ПРВ ДЕЛ СПОРОТ СО ГРЦИЈА ЗА ИМЕТО МАКЕДОНИЈА

ИСТОРИСКАТА ДИМЕНЗИЈА НА СПОРОТ

ИДЕНТИТЕТОТ НА МАКЕДОНЦИТЕ

<i>ПОДЕЛБАТА НА МАКЕДОНИЈА (1913)</i>	7
---	---

ТЕКСТОВИ	8
----------------	---

ЕТНИЧКИОТ ИДЕНТИТЕТ НА МАКЕДОНЦИТЕ	9
--	---

МАКЕДОНЦИТЕ ВО БИБЛИЈАТА	15
--------------------------------	----

ПОДЕЛБАТА НА МАКЕДОНИЈА ВО БУКУРЕШТ	43
---	----

Т.Н. „МАКЕДОНСКО ПРАШАЊЕ“ Е НЕПОСТОЕЧКО: ГРЧКИ ПОГЛЕД	73
--	----

ЕСЕИ	91
------------	----

ВО СЕНКАТА НА ОЛИМП – ПОЈАВАТА НА МАКЕДОН	92
---	----

МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗОЛ	103
--------------------------	-----

ЧОВЕЧКИ ПОРЕДОК – ОПАЃАЊЕ И ПОВТОРНО РАЃАЊЕ: МАКЕДОНИЈА И ИМЕТО	113
--	-----

РАЗГОВОРИ	121
-----------------	-----

ЕТНОГЕНЕЗАТА НА АНТИЧКИТЕ МАКЕДОНЦИ И ПОТЕКЛОТО НА ИМЕТО МАКЕДОНИЈА	122
--	-----

КУЛТУРНАТА И ПОЛИТИЧКАТА ДИМЕНЗИЈА НА СПОРОТ <i>МАЛЦИНСКИТЕ ПРАВА ВО ГРЦИЈА И МАКЕДОНСКИОТ</i> <i>БУКВАР</i>	131
ТЕКСТОВИ	132
МАКЕДОНЦИТЕ ВО ГРЦИЈА И ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА	133
АБЕЦЕДАР: МАКЕДОНСКИОТ БУКВАР ЗА ЕГЕЈЦИТЕ	148
ГРЧКАТА ЦРКВА ВО СПОРОТ СО ИМЕТО МАКЕДОНИЈА	153
„ХЕКСАГОНОТ ЗА РЕШАВАЊЕ НА КОНФЛИКТИ“ И ГРЧКО-МАКЕДОНСКИОТ СПОР ОКОЛУ ИМЕТО	159
РАЗГОВОРИ	169
НОВИОТ ПРИСТАП КОН НАЦИОНАЛНОТО ПРАШАЊЕ НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО ГРЦИЈА	170
СПОРОТ ЗА ИМЕТО И МАКЕДОНСКОТО МАЛЦИНСТВО ВО ГРЦИЈА	177
 ЕКОНОМСКАТА ДИМЕНЗИЈА НА СПОРОТ <i>ГРЧКОТО ЕМБАРГО</i> <i>КОМЕРЦИЈАЛНАТА ВРЕДНОСТ НА ИМЕТО</i>	179
ТЕКСТОВИ	180
ГРЧКОТО ЕМБАРГО ВРЗ МАКЕДОНИЈА	181
РАЗГОВОРИ	221
КОМЕРЦИЈАЛНИОТ АСПЕКТ НА „СПОРОТ“	222
 ПРАВНАТА ДИМЕНЗИЈА НА СПОРОТ <i>ПРИЕМОТ НА МАКЕДОНИЈА ВО ООН</i> <i>РЕШАВАЊЕ НА СПОРОТ ПРЕД МСП</i>	227
ТЕКСТОВИ	228

ООН И ГРЧКО-МАКЕДОНСКИОТ СПОР ОКОЛУ ИМЕТО	229
ООН НЕ МОЖЕ ДА НАМЕТНУВА НОВИ УСЛОВИ ЗА ПРИЕМ НА ДРЖАВИ	239
ГРЧКИОТ И МАКЕДОНСКИОТ МЕМОРАНДУМ ПРИ ПРИЕМОТ НА МАКЕДОНИЈА ВО ОН	243
НЕПРИРОДЕН МЕЃУДРЖАВЕН СПОР	254
ГЛИГОРОВ, ПРИВРЕМЕНАТА СПОГОДБА И ОБИДОТ ЗА ДОГОВОР	264
ЕСЕИ	268
ПРЕСЕДАН ВО ИСТОРИЈАТА НА ООН	269
РАЗГОВОРИ	286
ПРАВНИОТ СУБЈЕКТИВИТЕТ И ПРИЕМОТ ВО ООН	287
КАРАКТЕРОТ И ЕФЕКТИТЕ НА ПРИВРЕМЕНАТА СПОГОДБА ..	291

ВТОР ДЕЛ ПРЕДЛОЗИТЕ ЗА РЕШАВАЊЕ НА СПОРОТ

ПРЕДЛОГОТ НА МКГ (10. XII. 2001)	295
ТЕКСТОВИ	296
КАРАКТЕРОТ И СОСТАВОТ НА МКГ	297
ИМЕТО ПРЕД МЕЃУНАРОДНИОТ СУД ЗА ПРАВДА	303
ДИСКРИМИНАЦИЈА И ПРОТЕКТОРАТ	325
РАЗГОВОРИ	329
БЕЗ ДВОЈНА ФОРМУЛА НЕМА ИЗЛЕЗ	330
ДОМИНАЦИЈА НА ПОЛИТИКАТА ВРЗ ПРАВОТО	334
„ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА“ ВО ГРЦИЈА Е САМО ГЕОГРАФСКИ ПОИМ	338

АМЕРИКАНСКО-БРИТАНСКИ НАПАД ВРЗ МАКЕДОНЦИТЕ ВО ГРЦИЈА (1948)	342
МОДЕЛ НА „ДВОЈНО ИМЕ“	350
ОТСТАПКИТЕ НЕ СЕ РЕШЕНИЕ	355
ПРЕДЛОГОТ НА МКГ Е ПРИФАТЛИВ ЗА НАС	357
НЕМА ПОТРЕБА ОД РЕФЕРЕНДУМ ЗА „ДВОЈНОТО ИМЕ“	360
БАРАЊЕТО НА ГЛИГОРОВ ЗА ПРИЕМ НА МАКЕДОНИЈА ВО ООН ПОД УСТАВНОТО ИМЕ	362
КОМУ ЌЕ МУ БИДЕ ГАЈЛЕ КАКО ЌЕ СЕ ВИКАМЕ КОГА ЌЕ БИДЕМЕ ВО ЕУ!?	370
МАКЕДОНИЈА НЕ ТРЕБА ДА ПОПУШТИ	378
ИМЕТО „ГОРНА МАКЕДОНИЈА“ Е НЕПРИФАТЛИВО!	381
МАКЕДОНИЈА ТРЕБА ДА НАПРАВИ ОТСТАПКИ ЗА ИМЕТО	383
ИМЕТО НЕ Е ПРОБЛЕМ НА НАТО	384
ДЕБАТАТА НА СТУДЕНТИТЕ СО ЕДВАРД ЏОЗЕФ	386
ПРОЦЕСОТ Е ПОВАЖЕН ОД РЕШЕНИЕТО	394
КОНТАКТИ СО ДРУГИ ЧЛЕНОВИ НА МКГ И СТРАНСКИ ПРОФЕСОРИ	397
КОНТАКТИ СО АМБАСАДИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА	399
НЕУСПЕШНИ ОБИДИ ЗА СРЕДБА	403
КРУПНА ИСТОРИСКА ГРЕШКА НА ГЛИГОРОВ	404
ПРЕДЛОГ НА МЕТЈУ НИМИЦ (9.XI.2005)	409
ТЕКСТОВИ	410
КОЈ Е МЕТЈУ НИМИЦ!?	411

КАКО НИМИЦ ЌЕ ЈА ПРЕИМЕНУВА „ТАА ЗЕМЈА“ МАКЕДОНИЈА, ВО БИБЛИЈАТА!?	420
ЕСЕИ	422
КРИТИКА НА „ПРЕДЛОГОТ НА НИМИЦ“	423
СОСТОЈБИ, РЕШЕНИЈА И МИСЛЕЊА ЗА ПРЕДЛОГОТ НА НИМИЦ	428
УШТЕ ЕДНА ЕПИЗОДА ОД СЕРИЈАТА ПРЕДЛОЗИ НА Т.Н. „МЕЃУНАРОДНА ЗАЕДНИЦА“	441
РАЗГОВОРИ	446
ДИПЛОМАТОТ СО ИСКУСТВО ЗА ПРЕГОВОРИ	447
НЕУСПЕШЕН ОБИД ЗАРАЗГОВОР СО ИЛИНКА МИТРЕВА И РАДМИЛА ШЕЌЕРИНСКА	450
СРЕДБА СО НИКОЛА ДИМИТРОВ	454
ПРЕДЛОГОТ НА МЕТЈУ НИМИЦ (19.II.2008)	457
ТЕКСТОВИ	458
ПИСМО НА „ВИНОЖИТО“ ДО НИМИЦ	459
НОВИТЕ ИДЕИ НА НИМИЦ И ДИРЕКТНОТО ИНВОЛВИРАЊЕ НА САД	463
СПОРОТ СО МАКЕДОНИЈА НЕ Е ЗА ИМЕТО	466
ЗБОРОТ „МАКЕДОНИЈА“ И СИТЕ ИЗВЕДЕНКИ И АСОЦИРАНИ ПОИМИ	468
ПРЕДЛОЗИТЕ НА НИМИЦ И УСТАВОТ НА РМ	470
ЕСЕЈ	475
МОРФОЛОШКО ТОТЕМИЗИРАН ГНЕВ	476

ПРЕДЛОГОТ НА МЕТЈУ НИМИЦ (26. III. 2008)	483
ТЕКСТОВИ	484
НАЈНОВАТА ГРЧКА ИЗМАМА	485
ИМЕТО И ЕКСПЕРТИТЕ	488
ПРЕДЛОГОТ НА НИМИЦ Е ПОВЕЌЕ И ОД ДОБАР ЗА НАС!	490
ЕСЕИ	493
УШТЕ ЕДЕН „ПОСЛЕДЕН“ ПРЕДЛОГ	494
КРУГ КОЈ ПОТТИКНУВА ГНЕВ КАЈ ОБЕТЕ СТРАНИ	496
 ГРЧКОТО ВЕТО НА САМИТОТ НА НАТО ВО БУКУРЕШТ (2–4. IV. 2008)	 501
ТЕКСТОВИ	502
ШТО ПО БУКУРЕШТ?!	503
ДВЕТЕ СТРАНИ НА МЕДАЛЈОНОТ	505
ВО ПРАШАЊЕ Е ИМЕТО НА НАРОДОТ, А НЕ НА ДРЖАВАТА ...	508
РАЗГОВОР	513
ВЕТОТО НЕМА ДА ИМ НАШТЕТИ НА ПРЕГОВОРИТЕ	514
 ТРЕТ ДЕЛ ДОКУМЕНТИ	
БУКУРЕШКИОТ МИРОВЕН ДОГОВОР (Букуреши, 28.VII – 10.VIII.1913)	518
ДЕКЛАРАЦИЈА НА СОВЕТОТ НА ЕЗ ЗА ПОРАНЕШНА ЈУГОСЛАВИЈА (Лисабон, 27.VI.1992)	524

РЕЗОЛУЦИИ НА ООН (<i>Њујорк, 1993</i>)	526
ПРИВРЕМЕНА СПОГОДБА МЕЃУ МАКЕДОНИЈА И ГРЦИЈА (<i>Њујорк, 13.IX.1995</i>)	529
ИЗВЕШТАЈ ЗА БАЛКАНОТ НА МКГ, БР. 122 (<i>Скопје, Брисел; 10.XII.2001</i>)	537
ОФИЦИЈАЛЕН ПРЕДЛОГ НА ПОСРЕДНИКОТ МЕЃУ НИМИЦ (<i>Њујорк, 9.XI.2005</i>)	574
ОФИЦИЈАЛЕН ПРЕДЛОГ НА ПОСРЕДНИКОТ МЕЃУ НИМИЦ (<i>Атина, 19.II.2008</i>)	579
АНЕКС 1	581
ОФИЦИЈАЛЕН [ПОСЛЕДЕН] ПРЕДЛОГ НА ПОСРЕДНИКОТ НИМИЦ (<i>Њујорк, 26.III.2008</i>)	582
ДЕКЛАРАЦИЈА ОД БУКУРЕШКИОТ САМИТ НА НАТО (<i>Букурешт, 3.IV.2008</i>)	584

ХРОНОЛОГИЈАТА НА СПОРОТ И ПРЕДЛОЖЕНИТЕ РЕШЕНИЈА СТУДЕНТСКИ ЕСЕЈ

За волја на вистината, Атина за првпат навлегува во Егејскиот дел на Македонија (кој денес се наоѓа во Северна Грција) дури на 31 октомври 1912 година, и тоа како окупатор, врз основа на декретот на тогашниот грчки крал Јорџос Први (кој инаку, според етничкото потекло, не е Грк, туку Данец).

Димитар Анасиев

•

Согласноста Македонија да биде ословувана со „Поранешна Југословенска Република Македонија“ е потпишана од Бранко Црвенковски – тогашен претседател на Владата на Република Македонија.

Мирка Велиновска

•

„Поранешна Југословенска Република Македонија“ е смешна референца за само два месеца.

Киро Глигоров

•

Предлогот „Republic of Macedonia – Skopje“ е даден од страна на Константин Миџотакис во 1992 година.

Мишо Докмановиќ

ПРЕСЕДАН ВО ИСТОРИЈАТА НА ООН⁴⁴⁵

Μονη θυτεον τη αληθεια, ει τιζ ιστοριαν γραφων εστι
(Оној што намерава да пишува историја,
должен е да и принесува жртва само на вистината)
L u c i a n, Пвек

Хронологија на еден „спор“ (p o l e m o s)

I. По тензицното и прилично напнато **осамостојување на Република Македонија од поранешната СФРЈ** во 1991 година, нејзиниот јужен сосед – Грција, ја интензивира најзината кампања за присвојување на *македонското античко минато*.⁴⁴⁶

И токму затоа со право можеме да констатираме дека овој вештачки наметнат т.н. „спор“ е помалку правен, а повеќе културолошки и цивилизаци-ски феномен со длабоки корени уште од IV-от век пред Христа, поточно од 338 г.п.н.е. кога на 2-ри август Филип II Македонецот во битката кај Херонеја ги поразува Атињаните, кои Македонците секогаш ги нарекувале со „погрд-ното“ име *Варвари*.⁴⁴⁷

За волја на вистината, Атина за првпат навлегува во Егејскиот дел на Македонија (кој денес се наоѓа во Северна Грција) дури на 31 октомври 1912 година, и тоа како *окупатор*,⁴⁴⁸ врз основа на декретот на тогашниот грчки

⁴⁴⁵ Автор на овој студентски есеј е Димче Апасиев. Поднасловот на овој труд е: *За С(К)ЕП-ТИЧКАТА ЈАМА ВО ЦИРКУСОТ ЗАПАДЕН БАЛКАН – експериментот „Македонија“*.

⁴⁴⁶ Оваа агресивна кампања всушност е започната неколку години порано т.е. во 1988 годи-на кога Република Грција својата северна провинција ја именува со називот *Македонија*. По-тоа следуваа и други активности во овој правец, како на пример: Универзитетот во градот Солун го нарекува со името „Македонија“; ликот на Александар III Македонски (заб. Вели-ки) го претставува на тогашните *драхми* - како нејзина национална валута; печати огромен пропаганден материјал со историска тематика во којшто Македонија се претставува како „greek land - грчка земја“ – а вакви плакати, билборди и географски карти можат да се најдат скоро во секој хотел во Грција во којшто престојуваат најмногу странски туристи; департа-ментот за Северна Грција го преименува во „Депарتمان за Македонија и Тракија“; го менува името на Аеродромот во градот Кавала и слично.

⁴⁴⁷ Види поопширно кај Н. Проева *Историја на Аргеадите*; Графотисок, Скопје (2004), ка-ко и во текстот насловен „Етничкиот идентитет на Мекедонците“ од авторите С. Шкарик и Г. Иванов.

⁴⁴⁸ За геноцидот вршен врз македонскиот народ од страна на Грција сведочи и дел од *Декла-рација и апел до македонскиот народ и јавното интернационално мислење*, донесена на Ви-енската конференција на македонската политичка партија ВМРО (Обединета) во 1925 годи-на, во која меѓудругото стои: „...ВМРО (Об.) ќе се бори против насилната политика на вла-стодриците од Атина, кои употребуваат варварски методи за да го уништат македонски-

крал *Јорџос Први* (кој инаку, според етничкото потекло, не е Грк, туку Денец).⁴⁴⁹ Интересен, и историски веродостоен, е фактот дека и првиот „грчки“ крал во XIX-от век - *Ото Први*, кој владеел од 1832 до 1863 година, бил всушност млад баварски (заб. германски) принц, кој во своето тридецениско кралување барал врска на своето баварско кралство во Грција со некое „грчко“ од античко време, но бидејќи таква врска не можел, а и објективно не може да се најде - посегнал по македонското античко минато.⁴⁵⁰

II. Во април 1992 година, Собранието на Република Македонија одлучува да се поднесе **Барање за прием на Р. Македонија во Обединетите нации**.⁴⁵¹ Тогашниот претседател на Република Македонија, г. *Киро Глигоров*, во тоа време беше јавно критикуван од тогашната опозиција дека го одолговлекува поднесувањето на ова Барање за членство во ООН.⁴⁵²

Меѓу другото, интересен е еден детаљ од тогашното соопштение за јавноста од неговиот кабинет, во кое се вели дека: *...„Претседателот уште еднаш (!?) поднесе Барање за прием на Македонија во ООН...“*.

Грција, со својата позиција во Европската заедница,⁴⁵³ истата година, поточно на 27 јуни 1992, успева да ја издејствува т.н. **Лисабонска декларација**, во која се вели дека ЕУ ќе ја признае нашата земја но, *...со име во кое нема да се содржи зборот „Македонија“*.⁴⁵⁴

III. На 8 април 1993 следува **Одлука на Советот за безбедност на ООН** со која државата се прима во ОН, но со референцата *„The former*

от народ: убиваат македонски селани (Грлис, Бутим, Ливадиите); злоставуваат, гонат и жестоко мачат мирни македонски занаетчи и работници; политички ги застрашуваат и економски ги ограбуваат масите, а во тоа им помагаат разни странски капиталистички друштва. Ги бркаат од нивните огништа сите што не се од грчка народност, ги ограбуваат нивните имоти за да им ги подаруваат на емигрантите од Мала Азија, Кавказ и Тракија, на овие браќа на македонскиот народ кои исто така се жртви на империјалистичката политика на грчката влада и нејзините заштитници. ВМРО (Об.) ќе се бори против диктатурата на грчките власти, кои како и српските и бугарските, настојуваат перфидно да го изменат етничкиот карактер на земјата и го продолжуваат своето дело за асимилација и однародување на преостанатото македонско население!“ (Извор: Панко Брашнар од Перо Коробар; Велес, 1992; стр. 49-50) .

⁴⁴⁹ Манифест, број 9; 15 декември 2002 година.

⁴⁵⁰ „Македонски древни вредности II“; 2003; Ангелина Маркус; стр. 9.

⁴⁵¹ Во натамошниот текст - скратено ООН.

⁴⁵² Подоцна ова беше потврдено од тогашниот Генерален секретар на ООН, г. *Бутрос Бутрос Гали*, кој на прес-конференција од 6 јануари 1993 година потврдува дека *...државата Македонија сè уште нема поднесено Барање за прием*. Ова придонесе кабинетот на Глигоров, експресно, веќе на 8 јануари 1993 (значи само два дена по споменатата прес-конференција) и официјално да го поднесе Барањето во процедура.

⁴⁵³ Денес Европска унија (во натамошниот текст: ЕУ).

⁴⁵⁴ На 12 јули 1992 година во Република Македонија и насекаде низ светот каде што живеат Македонци се одржа т.н. Светски семакедонски протестен митинг, под мотото *„Да, Република Македонија – ДА“*, против оваа Декларација на ЕУ. Интересен е фактот дека во овој период министер за надворешни работи на Шпанија, една од земјите иницијатори на оваа декларација, е добропознатиот г. Хавиер Солана!? За целосниот текст на оваа декларација од Лисабон види во Третиот дел од оваа книга, насловен како *„Документи“*.

Yugoslav Republic of Macedonia“ (Поранешната Југословенска Република Македонија). Тоа се образложува со тоа дека ова е пред сè за потребите на ООН и дека е само привремена ознака.⁴⁵⁵

Но, со овој чекор е направен дотогаш невиден преседан во историјата на ООН, што не може да се оправда во никој случај, и покрај реалната политички комплицирана состојба во тој период на распад на СФРЈ, проследен со крвави граѓански војни.⁴⁵⁶

Речиси ексклузивен е податокот дека **Резолуцијата 817**, со која Македонија и официјално беше примена во ООН, има вкупно *четири архивски бројки*:

* S/25147 – под која е заведено официјалното Барање за прием во ООН;

* S/25541 – која содржи согласност на Македонија да биде основана со „Поранешна Југословенска Република Македонија“ (а е потпишана од г. *Бранко Црвенковски* – тогашен премиер на Владата на Р. Македонија);

* S/25542 – ја содржи согласноста на Грција на оваа референца (потпишана од г. *Константинос Мицотакис*);

* S/25543 – во која стои несогласувањето Македонија да биде примена во ООН со привременото име (потпишана од г. *Киро Глигоров* во својство на претседател на Р. Македонија).⁴⁵⁷

Овој преседан во историјата на ООН се состои во следниве елементи:

1) *Политичка злоупотреба на приемот*: Имено, Република Грција, повикувајќи се на *Повелбата на ООН* која се стреми за „зачувување на меѓународниот мир и безбедност и избегнување на создавање кризни региони во светот“⁴⁵⁸ – успеа, преку својата дипломатска мрежа, своите негативни политички ставови кон Македонија да ги претстави како можна закана за мирот (всушност самото постоење на држава со име *Македонија* на нејзината северна граница - според Грција, би претставувало „закана за нејзиниот територијален суверенитет“ затоа што нејзината северна област го носи истото име). Ова всушност претставува издигнување на еден билатерален спор на ниво на процедурална пречка за прием во светската организација, иако нашата земја ги исполнуваше сите правни услови за прием (што се потврдуваше и со *Извештајот на Бадинтеровата комисија* формирана од Европската заедница, како и од разните *извештаи на мисиите на ООН* во Македонија).⁴⁵⁹

⁴⁵⁵ Според тогашните зборови на претседателот Глигоров, ова беше „смешна референца за само два месеца...“.

⁴⁵⁶ Евродипломатијата тука доживува фијаско и тотален колапс, манифестиран, пред сè, во неможноста да ја спречи оваа катастрофа во своето балканско предворје. За да се искупи за овој свој „Грев“ и да ја префрли вината врз т.н. балкански диктатори, подоцна т.н. „меѓународната заедница“ го формира фамозниот и мошне контроверзен *Хашки трибунал* во Холандија.

⁴⁵⁷ Фокус; бр. 511, 15 април 2005; стр. 10.

⁴⁵⁸ Повелба на Обединатите нации; чл. 1.

⁴⁵⁹ *Меѓународно јавно право*, 1995; Љ. Д. Фрчковски, В. Тупурковски и В. Ортаковски; стр. 62.

2) Формално-правна злоупотреба на приемот, односно повреда на процедурата:

(а) Директна повреда од страна на ООН на член 4 од сопствената *Повелба на ООН*⁴⁶⁰ Имено, името не е услов за постоење на една држава, туку тоа се третира како нејзино внатрешно прашање.⁴⁶¹

(б) „Обидот“ спорот да се реши во рамките на Европската заедница, што значи на регионално ниво, однапред е осуден на неуспех - затоа што во оваа меѓународна организација едната засегната страна во спорот (Грција) има моќно оружје во своите раце, а тоа е *правото на вето*.

(в) Примање во членство на една земја под т.н. „привремена ознака“ (*референца*) и со привремено неистакнување на нејзиното официјално знаме пред зградата на ООН.⁴⁶²

Генералниот секретар на ООН, под чие покровителство и денес во Њу-јорк се водат преговорите за разликите околу името, го назначува прво *Сајрус Венс*, а потоа и Американецот *Метју Нимиц* како човек кој во име на ООН ќе посредува во изнаоѓање *...заеднички прифатливо решение за двете страни*. Интересно за вториов е тоа што кога, во 1996 година, влезе во преговарачкиот тим, најпрво како претставник на американскиот претседател, дојде во посета на главниот град на Р. Македонија - Скопје, со цел да ја тестира подготвеноста на македонските граѓани да голтнат уште еден „компромис“ на своја штета.⁴⁶³

IV. Во февруари 1994 година Грција, која во тој период претседава со ЕЗ, го воведува познатото „**ембарго**“ (16 февруари 1994)⁴⁶⁴ кон Р. Македонија, а како поддршка на оваа своја непромислена мерка Грција го наведува тоа што нејзиниот северен сосед одбива да си го промени името, знамето и Уста-

⁴⁶⁰ Според зборовите на проф. д-р Љубомир Фрчковски од Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, овој преседан веќе се изучува во учебниците по Меѓународно право на *Универзитетот Кембриџ*, Велика Британија.

⁴⁶¹ На пример, тоа се гледа од податокот дека *Украина* – како поранешен член на СССР, за промена на своето име во „Република Украина“ само со нота го известила Генералниот секретар на ООН. Иако овој пример, со право, се чини несоодветен, сепак е добар само како илустрација за формално-правна промена на името на една држава.

⁴⁶² За потсетување, станува збор за 16 кракото македонско *сонце од Кутлеш* (грч. Вергина) - кое е вековит симбол на Македонците од антиката до денес и кое подоцна, под силен меѓународен притисок, беше и променето.

⁴⁶³ Во едно блиц-интервју, заедно со тогашниот министер за надворешни работи на Р. Македонија, г. *Стево Црвенковски*, Метју Нимиц рече: *„Ние имаме разбирање за чувствата на грчкиот народ и на вашето раководство!“*. Од оваа изјава се гледа дека за странските дипломати од кариера наспроти грчкиот народ и неговите чувства не стои македонскиот народ (како ентитет) и неговите чувства – што секако за многумина Македонци е горчливо и на моменти фрустрирачко чувство. Инаку овој навидум наивен и кроток господин Нимиц е познат адвокат од Њујорк и финансиер на Демократската партија во САД, кој за овој ангажман официјално не добива никаков хонорар, односно работи „волонтерски“ (!?).

⁴⁶⁴ Унилатерална економска блокада воведена за време на Андреас Папандеу, од партијата PASOK, по паѓањето од власт на Мицотакис.

вот, како и тоа што соседната земја има ...*територијални претензии* кон нејзините северни провинции!

Во април, истата година, ЕЗ започна судска постапка против Грција пред Европскиот суд на правдата, со седиште во Луксембург, тврдејќи дека постапката на Грција е во спротивност со *Договорот за основање на ЕЗ*⁴⁶⁵ и бараше донесување на привремени мерки за суспендирање на оваа нелегална трговска блокада. Но, за жал, Судот подоцна го отфрли ова барање на Комисијата.

V. На 13 август 1995, под покровителство на Генералниот секретар на ООН, во Њујорк (седиштето на ООН - САД) беше потпишана „**Привремена спогодба**“ [меѓу Грција и Македонија],⁴⁶⁶ со која двете страни („Првата“ - за Грција и „Втората“ - за Македонија) се согласија: *...да ги продолжат преговорите под покровителство на Генералниот секретар на ООН, според Резолуцијата 845 на Советот за безбедност (1993) со намера да се постигне договор за разликата околу името, наведена во таа Резолуција, како и во Резолуцијата 817 на Советот за безбедност (1993).*

Оваа т.н. *Привремена спогодба* (англ. Interim Accord) е потпишана од страна на г. Стево Црвенковски – тогашен министер за надворешни работи на Р. Македонија (кој на ова место дојде по оставката на поранешниот министер Денко Малески, кој, пак, беше член и на првата македонска „експертска“ влада) и од г. Карлос Папуљас – тогашен министер за надворешни работи на Р. Грција. Нејзина цел беше нормализацијата на односите меѓу двете соседни земји.⁴⁶⁷

Спогодбата, која беше ратификувана од македонското Собрание на 9 октомври 1995, беше оспорена пред Уставниот суд на Р. Македонија од страна на, тогаш опозиционата партија, ВМРО–ДПМНЕ, чиј лидер во тоа време беше г. Љубчо Георгиевски. Во оваа нивна *Претставка* е наведено дека Привремената спогодба е склучена помеѓу претставник на државата Грција и приватното лице - Стево Црвенковски, од страна на Македонија, како и тоа дека се работело за привремена согласност, а не за привремена спогодба!? Според иницијаторите, ова прилегува од фактот што во име на државата Република Македонија согласноста не била склучена т.е. потпишана од претседателот на Република Македонија или од Владата на Р. Македонија (премиерот), како што е предвидено во Уставот на РМ и бидејќи не била склучена од името на

⁴⁶⁵ Извор: Меморандум за правните опции за решавање на спорот со името /Извршина кратка содржина; Група за меѓународно право и политика, Бостон и Лондон (документ со назнака: „ограничено и доверливо“!).

⁴⁶⁶ Имиња под кои може да се сретне оваа спогодба се: *Interim Accord, Времена согласност, Времена спогодба, Привремена согласност* итн. Ние, за потребите на овој студентски проект, договорно го користиме терминот „Привремена спогодба“ затоа што сметаме дека е најпрецизен.

⁴⁶⁷ Имено Грција по оваа спогодба го тргна т.н. ембарго спрема Македонија, а Македонија под силен меѓународен притисок, со амандман го измени својот Устав, а подоцна и своето официјално државно знаме.

независната и суверена Република Македонија, т.е. од нејзините овластени претставници - иницијаторот бараше поништување на првиот член од *Законот за ратификацијата на Привремената спогодба меѓу Република Македонија и Република Грција* кој, според нив, не бил во согласност со Уставот. Но, Уставниот суд одлучи да не расправа за оваа претставка, односно реши да не поведува постапка за оценување на уставноста на овој закон.

VI. Во ноември 2004 година, САД ја признаа Р. Македонија под нејзиното уставно име.⁴⁶⁸ Во целата оваа ситуација постојат неколку работи кои вреди да се нотираат:

1. Официјален Вашингтон ја признава Република Македонија под уставното име неполн ден по тесната победа на претседателот Џорџ Буш (помладиот), а само неколку дена потоа портпаролот на Белата кука - Ричард Баучер изјавува дека *...САД ќе го прифатат кое било име кое страните ќе го договорат со Метју Нимиц!*⁴⁶⁹

2. Признавањето се случи во мошне „сомнителен“ момент - само еден ден пред одржувањето на референдумот против територијалната поделба на Р. Македонија (додека траеше т.н. предизборен молк пред референдумското изјаснување), кој пак беше инициран од тогашната македонска опозиција, со цел да се спречи „децентрализацијата по етничка линија во Македонија“.⁴⁷⁰

VII. Европската комисија на ЕУ во Извештајот за кандидатскиот статус на Македонија, од ноември 2005 година, заклучува дека: *„...спорот со името останува отворен (...) и дека ...напорите за негово решавање треба да зајакнат со конструктивен приод, за да би можело побрзо да се најде за-*

⁴⁶⁸ Оваа земја се нарекувала Македонија и кога немала свој Устав, што значи името на државата не произлегува од тоа што е запишано во Уставот, како нејзин највисок правен акт (Македонците така се викале дури и во периодите кога немале своја држава, а камоли устав). Имено, во уставите на државите само се нотира името на земјата, за да се разликуваат уставите на различните земји, а не се инаугурира или воспоставува. Може да се согласиме нашето формално и целосно име да биде „Република Македонија“, но нашето скратено и композитно име се состои од само еден збор – Македонија. Инаку би се довеле во состојба на врзување за името за обликот на државното уредување. Исто така, со најновите тенденции на решавање на „спорот“ се оди кон тоа на Македонија да ѝ се одземе ексклузивноста врз сопственото име, што секако е на нејзина штета - без оглед на тоа што и целиот свет, па дури и самата Грција, би ја признал под ова т.н. „уставно име“.

⁴⁶⁹ Од тогашната власт на коалицијата „За Македонија“ (СДСМ, ЛДП, ДУИ) тоа беше прославно со помпезна свеченост на централниот градски плоштад „Македонија“ во главниот град Скопје, а пак од претставниците на тогашната опозиција (ВМРО-ДПМНЕ, ВМРО-НП, ЛП, ДА, коалицијата ТРЕТИОТ ПАТ и другите помали вонпарламентарни политички партии) - тоа беше оценето како *„наменска работа со цел да се спречи референдумот околу децентрализацијата во Македонија“*.

⁴⁷⁰ Македонските дипломати некако срамежливо и со доза на резервираност, иницирана од стравот дека со тоа ќе ја испровоцираат агресивната грчка дипломатија, го користат аргументот којшто е несомнено во полза на Р. Македонија, а кој се однесува на тоа дека три од петте земји-членки на Советот за безбедност - Кина, Русија и САД веќе ја имаат признато Македонија под нејзиното уставно име!

еднички прифатливо решение во рамките на Резолуциите на ООН и во интерес на регионалната соработка и добрососедските односи...“.⁴⁷¹

Портпаролот на грчкото Министерство за надворешни работи, Јоргос Кумуцакос, задржувајќи се на овој дел од Ави-то вели: „...Ова претставува особен успех на грчката дипломатија, затоа што за првпат во официјален документ на Унијата е вклучено грчкото барање за прашањето околу името. Тој успех е резултат на континуирани и систематски напори – тивки, но ефективни...“.

А, пак, како надополнување на оваа изјава, во **Соопштението од грчкото МНР** се додава дека: „во мислењето на Комисијата е апсолутно јасно истакнато дека интегрирањето на нашата соседна земја во ЕУ продолжува под името **FYROM**. Таа сега ќе мора да соработува за да се најде заеднички прифатливо решение околу името, со што ова прашање сега и формално станува политички критериум за членство. Тоа отсекогаш беше грчка позиција... Ние останавме цврсти во нашите определби, истовремено докажувајќи ја нашата конструктивност...“ – се вели во него.⁴⁷²

Но, на овој восклик од официјална Атина, македонските политичари, како од власта така и од опозицијата, се чини свесно не обрнуваа поголемо внимание, со образложение дека ваквото мислење на Грција е: „...само за (нивна) домашна употреба“, а во мислењето на Комисијата всушност „е констатирана фактичката состојба...“.⁴⁷³

VIII. Следен момент, вреден за одбележување, во односите меѓу Македонија и Грција во делот за името, е **т.н. Меморандум на грчките интелектуалци за отфрлање на името FYROM** - од 9 март 2006 година.

Во потпишаната петиција, објавена во атинскиот дневен весник *Елефтеротиџија* - 56 (пеесет и шест) прогресивни, левоориентирани, грчки интелектуалци декларираа дека тие решиле нивниот северен сосед Република Македонија да го нарекуваат со уставното име, независно од ставот на официјална Атина! Тие јавно изјавија дека Македонија отсега натаму ќе ја викаат „Република Македонија“, нагласувајќи дека „...ќе се одделиме од врвот на државата и ќе ја викаме Република Македонија, со нејзиното уставно име т.е. со нејзиното единствено, легитимно и вистинско име“. Во текстот што го потпишале тие изјавуваат дека: „Република Македонија е призната од десетици земји и, најважно, етаблирана е со ова име во лингвистичка употреба и во свеста на сите луѓе насекаде во светот, освен кај грчките националисти. (...) Во научни книги или конгреси, насекаде во светот, се кориси терминот 'Република Македонија'. Би било човечки невозможно оваа ситуација да се промени“.

⁴⁷¹ Овој доста обемен *Извештај*, кој на француски јазик се нарекува *AVIS*, е донесен на 9 ноември 2005 година, и се состои од вкупно 143 страници, а цитираната одредба се наоѓа на стр. 33 - сместена во одделот кој говори за „Односи со соседите“.

⁴⁷² *Дневник*, бр. 2 909; 11 ноември 2005; стр. 2.

⁴⁷³ *Ibid.*

Оваа петиција претежно е подготвена од видни, угледни и пред сè успешни луѓе, кои освен на различни места во Грција (Атина, Солун, Јонија, Јанина, Флорина, Науса, Икарија, Ретимно и Хиос) живеат, творат и работат во различни држави и градови во Европа, Австралија и Јужна Америка (Брисел/Белгија, Луксембург/Луксембург, Осло/Норвешка, Ротердам/Холандија, Хамбург/Германија, Барселона/Шпанија, Лондон/Велика Британија; Мелбурн/ Австралија и Сао Паоло/Бразил), и се со најразличен вид образование и од различни профили, професии и занимања (академици, универзитетски професори, научници, доктори на науки, магистри, постдипломци, професори, наставници, историчари, инженери, лекари, психијатри, архитекти, адвокати, правници, филолози, уредници, новинари, студенти, маркетинг-агенти, синдикални работници, банкари, малостопанственици, приватници, преведувачи, физичари, административни службеници и академски сликари).

IX. Следното актуелизирање на односите меѓу двете соседни земји, Грција и Македонија, во поглед на името, се случи пред крајот на 2006 (и почетокот на 2007 година), кога македонската Влада,⁴⁷⁴ за време на новогодишните и божиќни празници, лиферуваше информација во медиумите дека главниот, и најголем, македонски меѓународен аеродром „Петровец“, во близината на главниот град Скопје, ќе го преименува во „Александар Македонски“! На овој став експресно реагираше грчкото Министерство за надворешни работи, директно преку министерката Дора Бакојани.⁴⁷⁵ После тоа македонската Влада делумно ретерираше во својата намера, па како „компромис“ го одбра името „Александар Велики“ со, навидум чудно образложение, дека *...така би се олеснил преводот на англиски* (заб. Alexander The Great) *и би било поразбирливо за странците!?*

По овој чин следеше жестока реакција од страна на министерката за надворешни работи на Грција – г-ѓа Бакојани, која за грчките медиуми најави можно ревидирање на Провремената спогодба меѓу двете земји, склучена во 1995 година во Њујорк. Имено, таа во едно интервју, објавено во весникот *Етнос*, вели: *„...непридржувањето кон некои аспекти на Привремената спогодба го отвора прашањето за нејзино преиспитување“*.⁴⁷⁶

Но, спротивно на неа, нејзиниот помлад македонски колега – министерот за надворешни работи во Владата на Р. Македонија - Антонио Милошоски, за грчкиот весник *Катимерини*, бранејќи го ставот на македонската Влада за преименување на скопскиот аеродром, изјави дека тоа не е чин на провокација кон Грција и

⁴⁷⁴ Станува збор за, тогаш сè уште, новата влада составена од претставници на политичките партии: ВМРО-ДПМНЕ, ДПА, НСДП и ДОМ, чиј премиер е г. Никола Груевски. Инаку политичките елити на двете соседни држави, без оглед од која политичка провиниенција доаѓаат, имаат постигнато т.н. „дентлменски договор“ за тоа дека прашањето за името нема да се актуелизира во годините кога има избори (било тие да се во Македонија или, пак, во Грција).

⁴⁷⁵ Поранешен градоначалник на главниот град на Грција - Атина, којашто своите способности ги манифестираше за време на одржувањето на Летните олимписки игри во Атина (ЛОИ). Инаку оваа вдовица е ќерка на фамозниот К. Мицотакис.

⁴⁷⁶ *Дневник*, бр. 3 272; 23 јануари 2007; стр. 1 и 2.

дека не очекува дека тоа да ги усложни разговорите за името меѓу двете земји. Подоцна тој ќе додаде дека Александар Македонски е личност од пошироко цивилизациско значење, односно дека *...тој претставува она што е Карло Велики за Европејците!* Тој во споменатото интервју ја порачува на владата во Атина да не очекува од новата македонска Влада суштински поместувања на ваќе познатите позиции за т.н. „двојна формула“ (едно име за светот т.е. *erga omnes*, а друго „заемно прифатливо решение“ за билатерална комуникација со Грција т.е. *inter partes*) – во однос на прашањето околу името. На забелешките на весникот дека Атина го обвинува Скопје за бескомпромисност во ставот за името, што пак се заканува да биде пречка во евро-атланското интегрирање на Македонија, Милошоски одговори: *„Обидете се да си замислите дека името на Вашата земја е оспорено и дека Грција е под силен притисок да го смени своето уставно име, избрано од народот – и тогаш полесно ќе ја разберете позицијата на Република Македонија“*.

Во политичката анализа, пак, на грчкиот весник *Елефтеротипија* се вели дека сегментите на ревидирање на Привремената спогодба (1995) ќе значат и влошување на односите помеѓу двете земји, а *...ако Грција би предложила промена на привременото решение, тоа би отворило простор и ПЈРМ да може да побара во ООН признавање под уставното име, а таму веќе поголемиот дел од земјите билатерално ја признаа под името Македонија*.

Грчкиот интелектуалец, професорот Лукас Чукалис – претседател на Грчката фондација за европска и надворешна политика, во своето мислење изнесе во македонскиот дневен весник *Дневник* истакнува: *„Отсекогаш верував дека во интерес на двете земји е да воспостават блиски односи, засновани на меѓусебно почитување. Исто така, отсекогаш сум бил за брзо и заедничко решение за спорот со името, бидејќи ‘оставањето за утре’ не е особено разумна политика, иако можеби е разбирлива за политичарите што сакаат да избегнат политичка одговорност со вклучување во каков било компромис“*.

На гореспоменативе настани, непосредно во серија се надоврзаа уште неколку „скандали“ и дипломатски гафови, кои се случија непосредно еден по друг. Имено, Грција веднаш иницираше средба со медијаторот во спорот – г. Метју Нимиц кој, пак, експресно допатува прво во Атина, а потоа во Скопје – иако политичарите ова го искоментираа како *„редовна и однапред договорена т.е. претходно планирана средба со посредникот“*. Потоа редоследно следеа неколку несекојдневни настани:

а) на 22 јануари 2007 година, на Парламентарната седница на Советот на Европа во Стразбур (Франција), под притисок на грчката делегација, беа отстранети ознаките и симболите на местото каде што требаше да седат македонските новинари – на што реагираше македонската парламентарна група.

Следниот ден, на 23 јануари 2007, по говорот на грчкиот премиер Костас Караманлис, поранешната македонска министерка за надворешни работи – Илинка Митрева, му постави прашање на грчкиот премиер: *Дали тој е подготвен за изнаоѓање на рационално решение за еден ирационален проблем, на што тој одгово-*

ри: *...Јас сум Македонец, и 2,5 милиони Грци се чувствуваат како Македонци, и поради тоа прашањето не може да се гледа на унилатерален начин!*⁴⁷⁷

Неговата изјава, пак, го испровоцира и претседателот на Р. Македонија - Бранко Црвенковски, кој следниот ден, на 24 јануари 2007 година, на прес-конференција, на новинарско прашање да го искоментира настапот на Караманлис во Советот на Европа, рече: *...Ако Караманлис се чувствува како Македонец, ние ќе го почитуваме тоа, но истото почитување го очекуваме и од страна на Грција кон македонскиот народ;*

б) на 23 јануари 2007 година, за време на промоцијата на проектот: *Invest in Macedonia – New business heaven in Europe*,⁴⁷⁸ македонскиот премиер Никола Груевски јавно, на прес-конференцијата одржана во Владата, изјави дека тие се соочиле со проблем при обидот, како Влада, да закупат рекламен простор во грчките весници *Катимерини* и *То вима*, кои одбивале да објават текст кој ќе го содржи зборот Македонија – што секако е резултат на затегнатите македонско-грчки односи по преименувањето на скопскиот аеродром;

в) на 26 јануари 2007 година, во срцето на Атина албанскиот писател Исмаил Кадаре⁴⁷⁹ предизвика дипломатски инцидент, кога на промоцијата на своите два најнови романа, преведени на грчки јазик, го употребил зборот „Македонија“, мислејќи притоа за денешна Република Македонија. По ова, градоначалникот на Атина – г. Никитас Какламанис, којшто само пред неколку минути искрено го поздравил и пофалил албанскиот писател, демонстративно ја напуштил промоцијата.

⁴⁷⁷ Инаку господинот Костас Караманлис навистина е роден во населеното месо Купки, кое се наоѓа помеѓу градовите Серес и Драма во, окупираната Егејска Македонија. По ова, ОМ-ПЕМ – „Организацијата на Македонците потомци од Егејскиот дел на Македонија“ со седиште во Битола, издаде соопштение до јавноста, во кое се вели: *...„ние со воодушевување го примивме јавното декларирање на грчкиот премиер како Македонец по род. Таквиот демократски гест ни даде за право да го зачлениме во ОМПЕМ, а членската книшка ќе му ја испратиме на неговата домашна адреса“* (Извор: *Вест*).

⁴⁷⁸ Владиноот проект *„Инвестирај во Македонија – новиот бизнис рај во Европа“* беше замислен како преткампања за привлекување на странски директни инвестиции во Република Македонија, со запознавање на странците со предностите за инвестирање во Македонија, преку објавување на реклами и информации во најтиражните дневни весници на триесет земји ширум светот (ЕУ, САД, Јапонија, Русија, Кина и др.).

⁴⁷⁹ Исмаил Кадаре е еден од најпознатите современи албански автори, кој живее во Париз (Франција), и кој во 2005 година беше номиниран за Нобелова награда за литература. Станува збор за промоција на грчките изданија на романите *„Ќерката на Агамемнон“* (2005) и *„Наследникот“* – која, како што наведува албанскиот дневен весник „Шкип“, била спонзорирана од Банката на Пиреја, која поседува свои филијали и во соседна Албанија. Но, за личноста и делото на „контроверзниот“ Кадаре, кој се смета за отворен застапник на големоалбанската струја во Тирана, се врзуваат и други гласини. Имено, прогонетиот албански академик, кој денес живее во Женева, проф. д-р Каплан Ресули – Буровиќ (кого го сметаат за „Албанскиот Нелсон Мандела“) изјавува дека Кадаре, како миленик, сомисленик и главен идеолог на диктаторот Енвер Хоџа, е катапултиран на Запад од страна на Рамиз Алија и вдовицата на Е. Хоџа, со добро осмислена мисија.

Х. Следното актуелизирање на односите меѓу двете соседни земји во поглед на името во првиот квартал на 2008 година. Како се ближеше т.н. „Букурешки самит“ на НАТО така притисокот на т.н. „меѓународната заедница“⁴⁸⁰ за решавање на овој „спор“ видно се зголемуваше:

а) Посредникот Метју Нимиц, на 19 февруари 2008 во Атина, излезе со новиот официјален **Предлог во девет точки**, кој содржеше 5 имиња.⁴⁸¹ И двете страни не го прифатија во целост овој предлог, кој од повеќемина светски аналитичари беше оценет како „прогрчки“. Имено, двете страни не отстапија од своите позиции: Грција бараше сложено име со географска одредница за севкупна меѓународна употреба (*erga omnes*), а Македонија т.н. „двојна формула“ – името Република Македонија за целиот свет + взаемно прифатливо име за билатерална комуникација со Грција (*inter partes*);

б) Македонската влада⁴⁸² на ова одговори со засилена **кампања во светските дневни весници** кадешто ја објаснуваше неможноста на Грција да стави „вето“ (забрана) на влезот на Македонија под нејзиното „привремено име“ во било која меѓународна организација, повикувајќи се притоа на *Привремената спогодба* меѓу двете земји од 1995;⁴⁸³

в) Во овој тензиен период во светските и локалните медиуми проструи информацијата дека американската администрација директно ќе се вклучи во преговорите, па дури и ќе наменува свој директен преговарач, при што беше споменато името на Викторија Нулант – американски амбасадор во НАТО;

г) По оваа шпекулација следуваа интензивни **средби на амбасадорско и министерско ниво** во Њујорк, Брисел и Виена. Во Виена, на 17 март 2008 година, посредникот Метју Нимиц изложил три, исто така оквалификувани како „прогрчки“ предлози, но, неговиот официјален став по средбата со амбасадорите Василакис (Грција) и Димитров (Македонија) беше дека немало нови предлози и дека е оптимист за решавање на спорот до Самитот на НАТО. Тој ги покани двете страни во наредните денови да ги интензивираат преговорите и ги покани на следна средба во Њујорк;⁴⁸⁴

⁴⁸⁰ Т.н. „меѓународна заедница“ беше олицетворена во САД, кои патем речено, ја имаат признато Р. Македонија под нејзиното „уставно име“, но и покрај тоа *...и понатаму го поддржуваат процесот за надминување на разликите околу името што се води под покровителство на ООН!*

⁴⁸¹ Види подолу во текстот.

⁴⁸² На чело на Владата беше премиерот г. Никола Груевски (ВМРО-ДПМНЕ; ДПА и НСДП). Симптоматичен беше потегот на г. Мендух Тачи – лидерот на албанската партија во власта ДПА (кој беше на т.н. „Црна листа“ на САД) да излезе од Владата на само две седмици пред споменатиот НАТО Самит во Романија, што предизвика низа „теории“ околу тоа кој/и странски структури стојат позади овој потег на „паѓање“ на Владата (грчки, американски или некои други).

⁴⁸³ Оваа спогодба може, во изворна форма, да се погледне во последниот (трет) дел од оваа книга, насловен како „Документи“.

⁴⁸⁴ Интересно е што некои од средбите се одржуваа не во седиштето на ООН, туку во адвокатската канцеларија на посредникот Нимиц.

д) последниот официјален предлог на Нимиц пред НАТО-самитот беше „Republic of Macedonia (Skopje)“, како име за меѓународна употреба – даден на 26 март 2008 во Њујорк. Грчката страна веднаш го одби овој предлог како *...далечен од целите на Грција*; а пак македонската страна го оквалификува како *...конечен предлог по 17 годишното преговарање*, според изјавата на министерот за надворешни работи на РМ – Антонио Молошоски.

XI. Последното актуелизирање на односите меѓу Грција и Македонија во поглед на името⁴⁸⁵ беше на т.н. **„Букурешки самит“ за проширување на НАТО алијансата** (од 2 до 4 април 2008 год.). Би ги споменал, накратко, главните настани поврзани со овој, дотогаш најголем, НАТО-Самит:

а) на вечерата на шефовите на држави и влади, од страна на грчкиот премиер Костас Караманлис, кој претходно имал остра и жолчна дискусија со американскиот претседател Џорџ Буш, дошол предлог „Република Скопје (Македонија)“, но бил одбиен од македонската делегација како непристоен;⁴⁸⁶

б) Грција го употреби своето најавувано право на „вето“ и со тоа го спречи приемот на Македонија во НАТО т.е. ја раздели т.н. „Јадранска група“ (Хрватска+Албанија+Македонија). Тоа беше сторено уште на неформалната вечера на шефовите на држави и влади на земјите-членки на НАТО, на 2 април 2008, а официјално беше соопштено утрентата од страна на Генералниот секретар на НАТО – Јааб де Хобшефер;

в) Уште на самата прес-конференција македонските новинари, во знак на протест, ја напуштија салата. Подоцна, истиот ден, тоа го стори и државната македонска делегација⁴⁸⁷ која предвреме го напушти учеството на Самитот;

г) По првичната еуфорија во Грција, започнаа да се одвиваат серија непосакувани настани, и т.н. „тивка трговска војна“ меѓу обете земји:

- на 7 април 2008 година, непозната ултра-националистичка вооружена грчка група објави снимки на маскирани лица со оружје како упатуваат најпогрдни закани до македонскиот народ;

- на 8 април 2008 година беше каменувана куќата на свештеникот/отец Никодим Царкњас, етнички македонец од Егејска Македонија, кој беше расчиенет од редовите на ГПЦ поради тоа што служел литургија на македонски јазик;

- на 9 април 2008 година претседателот на ЕСА „Виножито“ – организација на Македонците во Грција, и пионер во борбата за човекови права на Македонците во Грција – г. Павле Филипов Воскопулос доживеа мозочен удар и беше префрлен на интензивно лекување во болницата во Лерин, во сериозна

⁴⁸⁵ Станува збор за истекот на првиот квартал на 2008 година, кога всушност и го приврпувавме овој проект.

⁴⁸⁶ Обраќање до нацијата на премиерот Никола Груевски, од 12 април 2008, пренесувано на МТВ - кога всушност беше донесена и одлуката за самораспуштање на македонскиот Парламент, прва од ваков вид во македонската политичка историја.

⁴⁸⁷ Официјалната делегација беше составена од 50-на учесници, меѓу кои немаше претставници од опозицијата!?

животна опасност.⁴⁸⁸ Некои грчки левичарски медиуми објавија дека постојат основани сомневања тој да бил отруен од тајните служби на Грција. Настанот се случил на неговото работно место, а труењето било предизвикано од непозната супстанца истурена во пијалакот;⁴⁸⁹

- на 13 април 2008 година непозната група насила го поставија грчкото знаме на македонската црква во Лерин. Но знамето било турнато од силниот ветер, на што отец Царкњас, при посетата на делегација на Друштвото на протераните Македонци од Егејскиот дел на Македонија прокоментирал дека „...и Господ е на страната на Македонците“;

- на 14 април 2008 година, на меѓународната конференција одржана во Атина од страна на Diplomacy Magazine, грчката министерка за надворешни работи г-ѓа Дора Бакојани, испровоцирана од претходниот настап на македонскиот амбасадор во Грција – г. Благој Ханџиски, изјави дека „...Грција ќе го употреби правото на вето и при одредување на датумот за почеток на преговорите на соседната земја за прием во ЕУ“;⁴⁹⁰

- на 16 април 2008 година Грција de facto (иако не и de iure) го забрани предвелигденскиот традиционален увоз на јагнешко месо од Р. Македонија, барајќи им на грчките месарници при продажбата да издаваат посебни декларации на кои изречно ќе биде наведено дека месото потекнува од ФИРОМ;

- на 17 април 2008 година грчката Управа за цивилно воздухопловство му забрани на македонскиот авиопревозник МАТ секаков прелет над грчка територија, по што тој ги откажа планираните чартер-летови за грчките острови;⁴⁹¹

- на 3 мај 2008 година, грчките власти ги забранија сите банкарски трансакции (парични дознаки) кон Република Македонија, кои се реализираа преку експозитурите на Western Union;

- на 10 мај 2008 година, македонски превозници беа малтретирани на грчка територија од толпа од 50-60 грчки државјани, кои покрај омаловажувањето ги натерале да ги изгребат налепниците МК од нивните камиони. Грчката полиција, иако била на местото на настанот, не интервенирала.

⁴⁸⁸ ТВ Сител, Информативна програма *Дневник*; 9. IV. 2008.

⁴⁸⁹ Симптоматично е што македонската Влада не реагираше на овој настан, иако неколку дена претходно, по интервенција на грчкото МНР, беше тргната сликата на еден македонски уметник од билбордите во Скопје, затоа што беше претставена свастика вметната во грчкото знаме, со што директно ја попречи уставно загарантираната слобода на изразување на еден свој сограѓанин, во име на добрососедските односи!?

⁴⁹⁰ ТВ А1 и ТВ Канал 5; Информативна програма *Дневник*; 14. IV. 2008.

⁴⁹¹ Иако ова не беше нешто невообичаено, бидејќи и дотогаш на МАТ не му беше дозволено да лета во грчкиот воздушен простор, сепак сега за првпат изречно беше наведена и причината за одбивањето – а тоа е името на авиопревозникот!? По ова, македонското Министерство за транспорт и врски упати протестна нота до Грција.

(Не)официјални предлози за решавање на „name issue“

*Историчарот ...ne quid falsi dicere audeat, ne quid vera non audeat
(ниту смее да каже нешто лажно, ниту пак да премолчи нешто верно)!*
Cicero, I.v.l.l.e.

I. Имиња кои не го содржат зборот „Македонија“:

Обично неофицијалните предлози кои не го содржеа зборот Македонија доаѓаа соседите на Р. Македонија, и тоа:

1) Грчко-српски извори:

* **„Централна Балканска Република“** – 1992;

* **„Република Јужна Сланија“** – 1992;

* **„Република Јужна Србија“** – 1992;

* **„Република Скопје“** – 1993: го негираат постоењето на Р. Македонија и македонскиот народ, одделувајќи го од *Македонија* и идентификувајќи го со поголеми географски и културни групи (како на пример Балканот, Словените, Србите и сл.);

2) Албански извори:

* **„Вардарија“** – 1995: неофицијален предлог од некои македонски политичари и квази-интелектуалци од албанското национално малцинство во Р. Македонија. Овој предлог не беше доволно интересен за медиумите и не беше сериозно сфатен, па тие и не му посветија поголемо внимание;

3) Бугарски извори:

* **„Југозападна Бугарија“** – 2008: неофицијален бугарски предлог, даден од страна на ултра-националистичките струи во Р. Бугарија.

II. Имиња кои го содржат зборот „Македонија“:

* **„The Former Yugoslav Republic of Macedonia“** – 1992 (на македонски јазик и со кирилично писмо е *„Поранешна(та) Југословенска Република Македонија“*). Ова е официјалното, актуелно, име на нашата земја под кое таа е примена во ООН. Во времето кога е прифатено, Македонците беа убедувани дека всушност и не е важно колку зборови и какви референци ќе бидат напишани пред името *Македонија*, зашто сепак комуникацијата од *„практични причини“* би се изведувала со употреба на последниот збор на оваа кованица, а тоа несомнено е зборот Македонија. Но, сепак останува неразјаснета дилемата за тоа зошто оваа смешно долга кованица не се сведе на формулата „Македонија“, туку напротив се скупи на необјаснивата формула „FYROM“ (или на македонски „ПЈРМ“ т.е. „БЈРМ“) - со која зачестено почнаа да не ословуваат сите, вклучително и самата ООН!?⁴⁹²

⁴⁹² Според поранешните изјави на грчкиот премиер Костас Караманлис, од редовите на конзервативната партија *„Неа демократија“*, ова име \$ одговара на Грција, и таа нема да се противи ако Македонија него го користи во нејзиното приближување кон ЕУ. Но, по парламен-

* **„Republic of Macedonia – Skopje“ – 1992** („Република Македонија – Скопје“ - како предлог на Константин Мицотакис, кој беше на чело на грчката влада предводена од партијата „Неа демократија“, која подоцна под притисок на грчката јавност ги изгуби следните парламентарни избори). Овој предлог беше изнесен од грчкиот премиер на средбата со тогашниот претседател на македонското Собрание – г. Стојан Андов, одржана во Давос, Швајцарија, за време на Светскиот економски форум, во февруари 1992 година.⁴⁹³ Исто така, симпатии кон предлогот имаше и првиот посредник во „спорот“ - г. Салјус Венс. Оваа идеја е всушност мошне перфидна, затоа што ако се земе горенаведеното образложение дека обично како скратена формула се користи последното име, би произлегол заклучокот дека нашето име ќе се сведе само на називот „Скопје“;

* **„Republic of Macedonia (Skopje)“ – 1993** („Република Македонија (Скопје)“ - како алтернатива на претходната, и којашто беше изложена од г. Киро Глигоров, а беше првичен предлог на Робин О’ Нил за разрешување на спорот меѓу Грција и Македонија). Образложението е дека со тоа што наместо цртичката сега ќе бидат употребени заградите, ќе се отфрлела грешката-стапица односно „кукавичиното јајце“ - Скопје да ни биде општоприфатеното државно име;

* **„Славомакедонија“ – 1994** (неофицијален предлог протуркан во јавноста преку некои новинари, за кои се шпекулираше дека биле инструирани од тогашниот претседател на Собранието на Република Македонија, г. Стојан Андов). Образложението беше дека „така ни се викал народот во Егејска Македонија и не се бунел поради тоа!“.⁴⁹⁴ За овој предлог се смета дека е т.н. „грчко масло“.

* **„Северна Македонија“ – 1994** (официјален германски предлог за надминување на „разликите околу името“). Во август 1994 година грчките медиуми известија за новиот германски предлог во врска со решавање на проблемот околу името. Тогашниот германски шеф на дипломатијата т.е. министер за надворешни работи на СР Германија - г. Клаус Кинкел предложи План (во 6 точки) за решавање на спорот, а во делот на формулацијата за името предлагаше две опции: „Нова Македонија“ или „Северна Македонија“. Но, и овој предлог не беше прифатен;⁴⁹⁵

тарните избори и тенкото мнозинство во грчкиот Парламент, тој драстично го промени својот став – заканувајќи се дека, ако не се најде заедничко решение, Грција ќе го употреби своето право на вето.

⁴⁹³ Извор: *Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ - Скопје во чест на проф. д-р Тодорка Оровчанец, том 42, 2006; стр. 677.* Цитиран е дел од трудот на м-р Мишо Докмановиќ со наслов: „*Политиката на соседните земји во однос на осамостојувањето на Република Македонија*“.

⁴⁹⁴ Но, и овој срамен предлог се залепи само за гласникот, додека неговите креатори умешно останаа во сенка.

⁴⁹⁵ *Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ – Скопје, том 42, 2006; стр. 679* (м-р Мишо Докмановиќ: „*Политиката на соседните земји во однос на осамостојувањето на Република Македонија*“).

* **„Нова Македонија“ – 1995:** грчките медиуми, од само за нив познати *...„доверливи извори од Атина“* тврдеа дека ова е едно од трите имиња што ги предложил тогашниот посредник во преговорите г. Сајрус Венс,⁴⁹⁶

* **„Горна Македонија“ – 1999/2000** (предлог од поранешниот грчки премиер Костас Симитис изложен на прес-конференција во Скопје, во хотелот *Александар Палас*, кога македонски премиер беше г. Љубчо Георгиевски, а негов коалиционен партнер беше д-р Васил Тупурковски). Беше проследен со остри критики во македонската јавност;⁴⁹⁷

* **„Republika Makedonija“ – 2001** (предлог од *Меѓународната кризна група* даден во еден симптоматичен период, непосредно по потпишувањето на октроираниот Охридски рамковен договор). Тоа на прв поглед е уставното име на државата, но не е преведено на англиски туку само истото е напишано во латинична транскрипција. Тука целта е мошне провидна: се сака името Македонија, кое на англиски јазик е *Macedonia* (а не *Makedonija*), да се задржи ексклузивно за Грција со истовремено признавање на правото таа целосно да го употребува ова име во културно-историски и комерцијално-туристички цели, а нашата држава *de facto* и *de jure* да добие ново име – *Republika Makedonija*. Со овој предлог всушност се сака да се подели историското наследство на Македонија на период до VI-от век и на период од VI-от век наваму, со што Македонците би ја добиле т.н. *словенска историја*, култура и археологија, а на Грците би им припаднало сè останато – како божемен единствен легитимен наследник на античката Македонска држава;⁴⁹⁸

* **„Republika Makedonija“**

„Republic of Macedonia“

„Republika Makedonija - Skopje“ – 2005 – заедно со една нејасна долга фуснота, и со неколку дадени кратки и средни *рокови за ревизија* (официјален предлог на посредникот Метју Нимиц). Беше веднаш фронтално отфрлен од официјална Атина, како „американско масло“, а од тогашниот претседател на македонската Влада – д-р Владо Бучковски беше оценет како „добра основа за продолжување на преговорите“ и како „разработена двојна, а не тројна, формула“;⁴⁹⁹

* **„Constitutional Republic of Macedonia“** (*Уставна Република Македонија*); **„Democratic Republic of Macedonia“** (*Демократска Република Македонија*); **„Independent Republic of Macedonia“** (*Независна Република Македонија*); **„New Republic of Macedonia“** (*Нова Република Македонија*) или

„Republic of Upper Macedonia“ (*Република Горна Македонија*) – **2008 (Атина)** – заедно со т.н. **„рамковен план“ во 9 точки** (последен официјален

⁴⁹⁶ Дневен весник: *Нова Македонија*, 11 ноември 1995.

⁴⁹⁷ Се оправдуваше со аргументот дека во античкото Македонско Кралство било застапено ова именување на „Горна“ и „Долна“ Македонија.

⁴⁹⁸ Ако би го прифатиле овој предлог, *per analogiam* би било Соединетите Американски Држави кај нас да ги пишуваме како „Д Јунајтет Стејтс оф Америка“ – што е апсурд!

⁴⁹⁹ *Време*; 13 ноември 2005 (курзив Д.А.).

предлог на посредникот Метју Нимиц пред Самитот на НАТО посветен на групно проширување со земјите од т.н. „Јадранска група“ - Западен Балкан: Хрватска, Албанија и Македонија);⁵⁰⁰

* **„New Republic of Macedonia“** (Нова Република Македонија);

„Republic of Upper Macedonia“ (Република Горна Македонија);

„Republika Makedonija (Skopje)“ (Република Македонија - Скопје) –

2008 (Виена) – (неофицијален предлог на Метју Нимиц): официјалниот став беше дека на консултациите во Виена, Нимиц на амбасадорите Васиљакис и Димитров не им дал нови предлози, но медиумите и покрај тоа ги објавија овие три, со напомена дека се дадени под директно tutorство на американската администрација;

* **„Republic of Macedonia (Skopje)“** (Република Македонија (Скопје)) –

2008 (Њујорк) – (последен официјален предлог на Метју Нимиц):⁵⁰¹ грчката страна веднаш го одби овој предлог како *...далечен од целите на Грција*; а пак македонската страна го оквалификува како *...конечен предлог по 17 годишното преговарање, врз основа на кој државниот врз ќе изгради свој став*. Но, овој став не се изгради пред Самитот на НАТО во Букурешт, поради различните позиции на претседателот Црвенковски и премиерот Груевски;

* **„Republic of Skopje (Macedonia)“** (Република Скопје (Македонија)) –

2008 (Букурешт) – (последен грчки предлог даден лично од премиерот Костас Караманлис на НАТО самитот во Букурешт, како последна шанса за избегнување на најавеното грчко вето). Бил одбиен од македонската делегација како „непристоен“.

⁵⁰⁰ Овој предлог прво го објавија грчки медиуми, по што настана мала криза во редовите на грчката Влада околу тоа кој бил „виновникот“ за протекување на доверливата информација (дали луѓе блиски до премиерот К. Караманлис, или, пак, до министерката за надворешни работи Д. Бакојани).

⁵⁰¹ Интересно е тоа што: 1) овој предлог не беше даден во адвокатската канцеларија на посредникот (како што дотогаш беше вообичаено), туку во зградата кадешто се наоѓа официјалното седиште на ООН во Њујорк; 2) ова, всушност е првичниот предлог на г. Робин О' Нил за разрешување на спорот меѓу Грција и Македонија, даден уште во 1993 година.

